KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.09.1998
KOM(1998) 546 endelig udg.

98/0287 (CNS)
98/0288 (CNS)

Forslag til
RÅDETS FORORDNING (EF)

om ændring af forordning nr. 19/65/EØF
om anvendelse af bestemmelserne i
traktatens artikel 85, stk. 3,
på kategorier af aftaler og samordnet praksis

Forslag til
RÅDETS FORORDNING (EF)

om ændring af forordning nr. 17
første forordning om anvendelse af
bestemmelserne i traktatens artikler 85 og 86

(forelagt af Kommissionen)

BEGRUNDELSE

1. De vertikale begrænsninger og det nuværende retsgrundlag

Siden Rådets forordning nr. 17[1] af 6. februar 1962 trådte i kraft, har Fællesskabets konkurrencepolitik været centreret om behandlingen af aftaler eller samordnet praksis mellem virksomheder i hvert sig omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser (i det følgende benævnt "vertikale aftaler").

Begrebet vertikale aftaler omfatter bl.a. eneforhandlingsaftaler, eksklusive købsaftaler, franchiseaftaler og aftaler om selektiv distribution samt kombinationer heraf, hvad enten de vedrører færdigprodukter, mellemprodukter eller tjenesteydelser.

Det skal i denne forbindelse erindres, at det i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 17 er fastsat, at aftaler, vedtagelser og samordnet praksis af den i traktatens artikel 85, stk. 1, omhandlede art, med hensyn til hvilke deltagerne agter at påberåbe sig bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, skal anmeldes til Kommissionen, og at der ikke kan vedtages en beslutning i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, så længe de ikke er anmeldt. For at begrænse antallet af anmeldelsespligtige aftaler og ud fra den betragtning, at nogle aftaler har særlige træk, som kan gøre dem mindre farlige for fællesmarkedets udvikling, er det fastsat i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17, at bestemmelserne i stk. 1 ikke gælder for aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der opfylder en række bestemte kriterier[2]. Det må dog fastslås, at langt

---

[1] Første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 13 af 21.2.1962, s. 204), ændret ved forordning nr. 59 (EFT 58 af 10.7.1962, s. 1655), ved forordning 118/63/EØF (EFT 162 af 7.11.1963, s. 2696) og ved forordning (EØF) nr. 2822/71 (EFT L 285 af 29.12.1971, s. 49).

[2] I henhold til artikel 4, stk. 2, gælder anmeldelsespligten ikke for "aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, såfremt

1) der heri kun deltager virksomheder fra en medlemsstat, og de pågældende aftaler, vedtagelser eller former for samordnet praksis ikke vedrører indførsel eller udførsel mellem medlemsstater
2) der heri kun deltager to virksomheder, og de pågældende aftaler alene
   a) begrænser den ene aftaledeltagers frihed til selv at fastsætte priser eller forretningsbetingelser ved videresalg af varer, som han erhverver hos den anden aftaledeltager, eller
   b) pålægger erhververen eller brugeren af industriel ejendomsret - navnlig af patent-, brugsmønster-, mønster- eller varemærkerettigheder - eller den berettigede part i aftaler om overdragelse af eller koncession på fremstillingsmetoder eller viden om brugen og anvendelsen af fabrikationstekniske fremgangsmåder, begrænsninger med hensyn til udøvelsen af disse rettigheder
3) de alene vedrører:
   a) udvikling eller ensartet anvendelse af normer og typer
   b) fælles forskning og udvikling
   c) specialisering af varernes produktion, herunder de aftaler, som er nødvendige for dens gennemførelse
   - såfremt de varer, som er genstand for specialiseringen, ikke i nogen væsentlig del af det fælles marked udgør mere end 15% af omsætningen af tilsvarende varer, eller at sådanne, som på grund af varernes egenskab, pris eller anvendelse af forbrugere må opfattes som værende af samme art, og
   - såfremt de deltagende virksomheders samlede omsætning ikke overstiger 200 mio.regningsenheder.

Disse aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis kan anmeldes til Kommissionen".

størstedelen af de vertikale aftaler, der kan falde ind under artikel 85, stk. 1, ikke er fritaget for anmeldelsespligten i henhold til artikel 4, stk. 2.

For yderligere at lette Kommissionens arbejde med behandlingen af anmeldelser vedtog Rådet den 2. marts 1965 i henhold til traktatens artikel 87 forordning nr. 19/65/EØF[3], der giver den beføjelse til at vedtage alle de nødvendige bestemmelser med henblik på at fastlægge "de nærmere bestemmelser for anvendelsen af artikel 85, stk. 3, under hensyntagen til nødvendigheden af på den ene side at sikre et effektivt tilsyn og på den anden side at forenkle den administrative kontrol mest muligt". Ved denne forordning har Rådet bemyndiget Kommissionen til ved forordning at erklære artikel 85, stk. 1, uanvendelig på blandt andet kategorier af aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at levere bestemte varer udelukkende til denne med henblik på videresalg i en bestemt del af fællesmarkedet, eller hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at købe bestemte varer udelukkende af denne med henblik på videresalg, eller hvorved de to virksomheder har indgået sådanne eksklusive leverings- eller købsforpligtelser med henblik på videresalg[4]. Det skal understreges, at rækkevidden af denne bemyndigelse tog sigte på de mest anvendte typer vertikale aftaler, som på det tidspunkt, hvor forordning nr. 19/65/EØF blev vedtaget, især var bilaterale aftaler om overdragelse af salgsområder for varer til videresalg.

I henhold til de beføjelser, Kommissionen har fået tildelt ved forordning nr. 19/65/EØF, har den vedtaget gruppefritagelsesforordninger for en række distributionssystemer. De nugældende forordninger vedrører:

- eneforhandlingsaftaler (forordning (EØF) nr. 1983/83[5]

- eksklusive købsaftaler (forordning (EØF) nr. 1984/83[6]

- franchiseaftaler (forordning (EØF) nr. 4087/88[7].

Ud over ovennævnte distributionssystemer har Kommissionen også måttet undersøge en anden distributionsform, nemlig selektiv distribution. Da bemyndigelsen i forordning nr. 19/65/EØF ikke omfatter dette område, har Kommissionen ikke kunnet vedtage nogen gruppefritagelsesforordning for aftaler om selektiv distribution. Dens politik på dette område er derfor udelukkende baseret på individuelle beslutninger og/eller udtalelser.

Det skal tilføjes, at distributionssystemer og vertikale forbindelser antager meget forskellige former i en kompleks moderne økonomi. Dette skyldes ikke blot, at der

---

3 EFT 36 af 6.3.1965, s. 533, senest ændret ved akten vedrørende republikken Østrigs, kongeriget Sveriges og republikken Finlands tiltrædelse.

4 Artikel 1, stk. 1, litra a), i forordning nr. 19/65/EØF.

5 EFT L 173 af 30.6.1983, s. 1, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1582/97 (EFT L 214 af 6.8.1997, s. 27).

6 EFT L 173 af 30.6.1983, s. 5, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1582/97 (EFT L 214 af 6.8.1997, s. 27).

7 EFT L 359 af 28.12.1988, s. 46. Selv om franchiseaftaler især anvendes ved distribution af varer, har det kun været muligt at dække denne aftalekategori ved at henvise til de beføjelser, Kommissionen har fået tillagt ved både artikel 1, stk. 1, litra a), og artikel 1, stk. 1, litra b), i forordning nr. 19/65/EØF.

er opstået nye distributionsmetoder, men også at et stadigt stigende antal økonomiske aktører finder det nødvendigt at kombinere forskellige typer vertikale aftaler for at skabe større fleksibilitet i deres aftalemæssige forbindelser. Sondringen mellem ovennævnte fire distributionsformer omfatter derfor ikke alle typer vertikale aftaler, som i øjeblikket skal anmeldes og undersøges individuelt, hvis de falder ind under artikel 85.

2. Revision af Fællesskabets konkurrencepolitik for vertikale begrænsninger

Den 22. januar 1997 offentliggjorde Kommissionen en grønbog om vertikale begrænsninger i EU's konkurrencepolitik for at iværksætte en omfattende offentlig debat om anvendelsen af traktatens artikel 85, stk. 1, og 3, på vertikale aftaler.

Dette tiltag var især begrundet i, at gyldighedsperioden for ovennævnte tre gruppefritagelsesforordninger udløber den 31. december 1999. Desuden var grønbogen et nyttigt middel til at undersøge, om der var behov for ændringer i Kommissionens konkurrencepolitik på dette område af hensyn til udbygningen af det indre marked og de seneste års gennemgribende udvikling i distributionsstrukturerne og -metoderne som følge af blandt andet indførelsen af informationsteknologi.

Offentliggørelsen af grønbogen fremkaldte mange reaktioner fra erhvervslivet og juridiske kredse og fra medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg samt Regionsudvalget. Herved har Kommissionen fået fuldt kendskab til den vigtigste kritik mod politikken på dette område. Kritikken vedrører både de materielle reglers indhold og visse aspekter af procedurerne for deres anvendelse.

2.1 Revision af de materielle regler

Med hensyn til reglernes indhold blev der hovedsagelig anført følgende tre årsager til utilfredshed på dette område:

2.1.1 Forordningerne har et alt for begrænset anvendelsesområde

Forordning (EØF) nr. 1983/83, 1984/83 og 4087/88 omfatter kun kategorier af bilaterale eksklusive aftaler, der er indgået med henblik på videresalg, og som enten vedrører eneforhandling og/eller eksklusivt køb af varer, eller indeholder restriktioner i forbindelse med erhvervelse eller udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. De omfatter derfor ikke aftaler mellem mere end to virksomheder i forskellige omsætningsled eller aftaler om selektiv distribution, aftaler om afsætning af tjenesteydelser eller aftaler om levering af varer til anvendelse, forarbejdning eller behandling af produkter, der leveres af leverandøren. Dette medfører en langsommere administrativ kontrol med sådanne aftaler, der først kan fritages efter traktatens artikel 85, stk. 3, når Kommissionen har foretaget en individuel undersøgelse. For at kunne behandle det betydelige antal anmeldelser har Kommissionen systematisk måttet anvende administrative skrivelser om henlæggelse af sagen, der ikke giver virksomhederne den samme retssikkerhed som en gruppefritagelsesforordning. Kritikken i denne forbindelse går da også på, at der ikke findes rimelige økonomiske begrundelser for, at disse typer aftaler behandles på forskellig måde. Det er derimod den generelle opfattelse, at vertikale aftaler mellem konkurrerende virksomheder skal holdes uden for gruppefritagelsesforordningernes

anvendelsesområde, uden at det dog påvirker den gunstigere behandling af små og mellemstore virksomheder.

2.1.2 Reglerne er alt for usmidige

I denne forbindelse skal det blandt andet bemærkes, at de gældende gruppefritagelsesforordninger kun omfatter en række bestemte distributionsformer og kun anvendes, hvis aftalerne indeholder en række typiske bestemmelser. Desuden nøjes de ikke med at præcisere, hvilke begrænsninger eller bestemmelser aftalerne ikke må indeholde (den såkaldte "sorte liste"), men omfatter også en udtømmende liste over de bestemmelser, der er fritaget (den såkaldte "hvide liste"). På denne baggrund er virksomhedernes valgmuligheder meget begrænsede, når de skal indgå aftaler; for aftaler, hvis restriktive bestemmelser ikke svarer til den omhandlede distributionsform og/eller falder ind under den hvide liste, vil ikke kunne være omfattet af gruppefritagelsen og den retssikkerhed, som gruppefritagelsen giver. I en situation, hvor de økonomiske strukturer og markedernes dimension udvikler sig hastigt, kan de nuværende usmidige regler derfor få negativ indvirkning på udviklingen af nye og/eller mere konkurrencefremmende distributionsformer eller -metoder. Kritikken går dog ikke så langt som til at sætte spørgsmålstegn ved det nyttige i en gruppefritagelsesforordning, men understreger, at det vil være nødvendigt at erstatte de eksisterende forordninger med en enklere og smidigere gruppefritagelsesforordning, der kun fastslår, hvilke vertikale begrænsninger eller kombinationer af sådanne begrænsninger der ville betyde, at en aftale ikke kan fritages efter artikel 85, stk. 3, ved en gruppefritagelse. Med andre ord bør det nuværende system, der består af gruppefritagelsesforordninger, som indeholder en udtømmende liste over fritagne bestemmelser, afløses af et nyt instrument, der hovedsagelig tager sigte på at afgrænse de ulovlige bestemmelser.

2.1.3 Fremgangsmåden er alt for formalistisk

De nuværende forordninger kritiseres ofte for at følge en fremgangsmåde, der udelukkende er baseret på en analyse af bestemmelserne i de aftaler, de fritager, uden hensyn til de økonomiske virkninger, som disse aftaler vil kunne få på de berørte markeder. Kritikken vedrører både de gældende gruppefritagelsesforordninger og Kommissionens traditionelt vide fortolkning af artikel 85, stk. 1, og går på følgende to forhold: for det første konstaterer man blandt andet, at Kommissionen ikke ved den nuværende fremgangsmåde analyserer de vertikale aftalers effektivitetsgevinster tilstrækkeligt og lægger for stor vægt på begrænsninger, der kun berører konkurrencen mellem produkter af samme mærke. For det andet understreges det, at Kommissionen, når den anvender artikel 85, stk. 3, ved forordning, lader sine gruppefritagelsesforordninger dække for meget, idet de fortsat anvendes, selv om konkurrencen mellem mærkerne er beskeden, og aftaleprodukterne tegner sig for en betydelig del af det pågældende marked. Dette betyder dels, at vurderingen ikke differentieres, når det drejer sig om begrænsninger i konkurrencen mellem mærkerne og i konkurrencen mellem produkter af samme mærke, dels at kontrollen med vertikale aftaler mellem virksomheder med en vis markedsstyrke er utilstrækkelig.

2.2 Revision af procedurerne

Af den debat, som offentliggørelsen af grønbogen gav anledning til, fremgik det desuden, at den nuværende ordning for anmeldelse af et stort antal vertikale aftaler, der ikke er omfattet af de gældende gruppefritagelsesforordninger, fungerer for tungt. Denne ordning medfører administrative omkostninger, som virksomhederne finder alt for høje, og forpligter desuden Kommissionen til at behandle alle anmeldte sager, hvilket forhindrer den i at koncentrere sit arbejde om kontrollen med de aftaler, der er mest skadelige for konkurrencen.

Den vigtigste kritik vedrører artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17, der ikke i sin nuværende form anses for velegnet til at opfylde sin oprindelige funktion, nemlig at "frafiltrere" de sager, der pr. definition er mindst konkurrenceskadelige, ved at fritage dem for anmeldelsespligten.

I denne forbindelse er det for det første blevet bemærket, at vertikale aftaler skulle kunne være omfattet af smidigere procedureregler end horisontale aftaler, fordi de generelt er mindre skadelige for konkurrencen; for medens de horisontale aftaler vedrører substitutionsprodukter eller -tjenester, vedrører de vertikale aftaler kun komplementære produkter eller tjenester.

For det andet har bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, nr. 1, mistet deres praktiske betydning, fordi de indebærer, at det kun er aftaler, der er indgået mellem virksomheder fra en medlemsstat, og som hverken vedrører import eller eksport mellem medlemsstaterne, der er fritaget for anmeldelsespligten; for som følge af intensiveringen af integrationsprocessen i EU vil det stadig stigende antal vertikale aftaler kunne påvirke importen eller eksporten mellem medlemsstaterne.

For det tredje fremhæves den uligevægt, som artikel 4, stk. 2, medfører mellem aftaler om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, der i vid udstrækning er anmeldelsespligtige, og licensaftaler, der i vid udstrækning er fritaget for anmeldelsespligten i henhold til artikel 4, stk. 2, litra b).

2.3 Behov for en reform

Det kan udledes af de bemærkninger, som erhvervslivet, juridiske kredse og interesserede institutioner fremsatte efter offentliggørelsen af grønbogen, at der generelt er stemning for en reform af Fællesskabets konkurrencepolitik for vertikale aftaler.

En sådan reform skal opfylde to målsætninger, idet den for det første skal sikre en mere effektiv beskyttelse af konkurrencen og samtidig skabe tilstrækkelig retssikkerhed for virksomhederne, og for det andet skal tage hensyn til behovet for i videst muligt omfang at forenkle den administrative kontrol og retsgrundlaget.

Reformens forskellige aspekter er beskrevet analytisk i den redegørelse, som Kommissionen har vedtaget samtidig med denne meddelelse. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den påtænkte reform indebærer, at de gældende gruppefritagelsesforordninger ændres, og at visse procedurer gøres mere fleksible. Da

Kommissionens beføjelser i henhold til Rådets forordning nr. 19/65/EØF ikke giver den mulighed for at foretage en sådan reform, er det dog nødvendigt at udvide den bemyndigelse, Rådet giver Kommissionen ved denne forordning. For at nå ovennævnte mål er det desuden nødvendigt at ajourføre bestemmelserne om anmeldelser i artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17.

3. Udvidelsen af den bemyndigelse, der er fastsat i forordning nr. 19/65/EØF

Med hensyn til de materielle regler forekommer det hensigtsmæssigt at erstatte de nugældende gruppefritagelsesforordninger med enklere, smidigere og mere målrettede regler.

For det første bør den fremtidige gruppefritagelsesforordning for at imødegå den kritik, der er omtalt under punkt 2.1.1 ovenfor, have et større anvendelsesområde, således at den omfatter alle vertikale aftaler mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser. Den skal ikke omfatte vertikale aftaler mellem konkurrenter, idet der dog i denne forbindelse sikres en mere positiv behandling af små eller mellemstore virksomheder.

Som allerede nævnt giver forordningens artikel 1, stk. 1, litra a), Kommissionen beføjelse til ved forordning at erklære artikel 85, stk. 1, uanvendelig på blandt andet visse kategorier af aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at levere bestemte varer udelukkende til denne med henblik på videresalg i en bestemt del af fællesmarkedet, eller hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at købe bestemte varer udelukkende af denne med henblik på videresalg, eller hvorved de to virksomheder har indgået sådanne eksklusive leverings- eller købsforpligtelser med henblik på videresalg.

Vedlagte forslag til Rådets forordning vedrører udvidelsen af denne bemyndigelse, således at Kommissionen kan udstede gruppefritagelsesforordninger for alle typer vertikale aftaler, der falder ind under artikel 85, stk. 1, og som er indgået mellem to eller flere virksomheder i forskellige omsætningsled om levering og/eller kob af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, herunder eneforhandlingsaftaler, eksklusive købsaftaler, franchiseaftaler, aftaler om selektiv distribution og kombinationer heraf. Gruppefritagelsen omfatter ikke vertikale aftaler mellem faktiske eller potentielle konkurrenter, medmindre det drejer sig ensidige aftaler, hvor ingen af aftaleparterne har en årsomsætning på mere end 100 mio. ECU og vertikale aftaler mellem detailhandelssammenslutninger og deres medlemmer eller mellem disse sammenslutninger og deres leverandører, forudsat at medlemmerne af disse sammenslutninger er små eller mellemstore virksomheder som defineret i bilaget til Kommissionens henstilling nr. 96/280/EF. En sådan udvidelse af gruppefritagelserne forekommer især hensigtsmæssig, fordi der indgives et stort antal anmeldelser af vertikale aftaler, der ikke er omfattet af de nugældende gruppefritagelsesforordninger, og fordi Kommissionens erfaringer i forbindelse med individuelle beslutninger eller udtalelser nu giver den mulighed for at fastlægge, inden for hvilke grænser vertikale aftaler vil kunne opfylde betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3.

For det andet er det, for at imødegå kritikken i punkt 2.1.2 ovenfor, planlagt, at der skal vedtages en gruppefritagelsesforordning for alle typer vertikale aftaler. En

sådan forordning skal udarbejdes på et bredere grundlag og fastlægge de vertikale begrænsninger eller kombinationer af sådanne begrænsninger, der betyder, at aftalerne ikke er omfattet af gruppefritagelsen ("sort liste"). Dette kræver en ændring af artikel 1, stk. 2, litra b), i forordning nr. 19/65/EØF, der fastsætter, at enhver gruppefritagelsesforordning skal præcisere, "hvilke bestemmelser aftaler skal indeholde". I vedlagte forslag til Rådets forordning udgår derfor denne bestemmelse, der er årsag til de gældende reglers usmidighed og "spændetrøjeeffekt".

For det tredje skal de nye bestemmelser være målrettede for at imødegå kritikken i punkt 2.1.3 ovenfor. I denne forbindelse mener Kommissionen, at der samtidig med udvidelsen af gruppefritagelsen, som især skal ske ved, at man ikke længere præciserer hver enkelt distributionsform, bør indføres økonomiske kriterier, der begrænser gruppefritagelsesforordningens anvendelsesområde i forhold til de pågældende aftalers eventuelle konkurrencebegrænsende virkninger. Herved vil man kunne sikre en mere effektiv kontrol med vertikale aftaler mellem virksomheder med en vis markedsstyrke.

Kommissionen finder, at der for at nå dette mål må tages hensyn til de markedsandele, som aftaleprodukterne tegner sig for på det relevante marked. Når aftaleparternes markedsandele således overstiger en bestemt grænse, vil gruppefritagelsesforordningen ikke længere kunne anvendes.

Vedlagte forslag fastsætter derfor, at alle gruppefritagelsesforordninger for vertikale aftaler, der udstedes i kraft af den bemyndigelse, som Rådet har givet Kommissionen, skal indeholde kriterier for, såsom niveauet af markedsandelen, hvornår gruppefritagelsesforordningen ikke længere finder anvendelse, idet der tages hensyn til aftalens økonomiske virkninger.

Endelig kan Kommissionen, når en aftale er omfattet af en gruppefritagelse, der ikke desto mindre er i strid med betingelserne fastsat i artikel 85, stk. 3, kalde virkningen af gruppefritagelsen tilbage. For at sikre en effektiv kontrol af markeder og en stigende decentralisering ved implementeringen af EF's konkurrenceregler, er det fundet hensigtsmæssigt at vedtage, at når en sådan aftale har konkurrencestridende virkninger i en medlemsstats område og dette område kan karakteriseres som et separat antitrust marked, kan den kompetente nationale konkurrencemyndighed tilbagekalde virkningerne af gruppefritagelsen indenfor sit område ved at vedtage en beslutning, der tager sigte på at fjerne de føromtalte virkninger. Derfor indeholder det vedlagte forslag til rådsforordning en bestemmelse, der supplerer artikel 7 i Forordning nr. 19/65/EØF, og som fastsætter de betingelser, under hvilke de nationale myndigheder kan tilbagekalde gruppefritagelsens virkninger.

Tilbagekaldelsesproceduren vil finde anvendelse både på individuelle aftaler og parallelle netværk bestående af ens aftaler. Det må imidlertid understreges, at der er mange problemer forbundet med eksistensen af de parallelle netværk især indenfor selektiv distribution. Det synes passende, når det udvidede anvendelsesområde for den foreslåede gruppefritagelses tages i betragtning, at indføje udover tilbagekaldelsesprocedurens generelle retsmiddel en speciel mekanisme, der tager sigte på at garantere en effektiv kontrol af disse distributionsnetværk. Derfor foreslås det, at gruppefritagelsen skal indeholde en betingelse baseret på disse netværks dækningsgrad af det relevante marked og som har til formål at udelukke disse aftaler fra gruppefritagelsens anvendelsesområde. I betragtning af at de berørte virk-

somheder muligvis ikke har adgang til præcise sektor-brede oplysninger, skal denne betingelse ikke automatisk finde anvendelse. Det foreslås derfor, at den fremtidige gruppefritagelsesforordning skal bemyndige Kommissionen til at fastsætte med hensyn til et givet marked, at en sådan betingelse er opfyldt og bestemme en periode af ikke mindre end seks måneders varighed, ved hvis udløb gruppefritagelsen ikke mere vil finde anvendelse på de omhandlede aftaler. Den pågældende Kommissions beslutning vil blive offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende. For at tildele Kommissionen de nødvendige beføjelser for at implementere denne mekanisme, indeholder det vedlagte forslag til Rådsforordning en bestemmelse, som supplerer artikel 7 i Forordning Nr. 19/65 EØF.

4. Anmeldelsesreglerne i forordning nr. 17 gøres mere fleksible

De største ulemper ved den nugældende anmeldelsesordning er allerede blevet omtalt under punkt 2.2 ovenfor.

Et yderligere forhold taler for, at denne ordning bør gøres mere fleksibel. Den planlagte reform søger nemlig at nå frem til en bedre ligevægt mellem på den ene side behovet for at sikre en mere effektiv beskyttelse af konkurrencen og på den anden side tilstrækkelig retssikkerhed for virksomhederne. For at opnå en sådan ligevægt mener Kommissionen, at den nye type gruppefritagelse, der er karakteriseret ved indførelse af økonomiske kriterier i form af tærskler for markedsandelene, gør det nødvendigt at udvide fritagelsen for anmeldelsespligten i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17.

Kommissionen foreslår Rådet at udvide anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, nr. 2, litra a), ved at erstatte den nuværende ordlyd med en ny bestemmelse om, at alle aftaler, der er indgået mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, er fritaget for anmeldelsespligten i samme artikels stk. 1.

Det skal bemærkes, at den foreslåede ændring indebærer den praktiske fordel for de pågældende virksomheder, at Kommissionen i fremtiden, også når anmeldelsen indgives for sent, kan undersøge, om de pågældende aftaler opfylder betingelserne i artikel 85, stk. 3, og i bekræftende fald vedtage en beslutning om fritagelse med virkning fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået. Herved forbedres virksomhedernes retssikkerhed, idet den foreslåede ændring betyder, at vertikale aftaler, der falder ind under artikel 85, stk. 1, og som ikke er anmeldt, ikke længere automatisk er ugyldige, således som det er tilfældet efter de nugældende regler. Ændringen medfører heller ikke en lempelse af Kommissionens tilsyn, idet artikel 4, stk. 2, ikke forhindrer Kommissionen i at forbyde vertikale aftaler, der falder ind under artikel 85, stk. 1, og ikke opfylder betingelserne i artikel 85, stk. 3, og at pålægge bøder, hvis aftalerne ikke er anmeldt.

Vedlagte forslag til Rådets forordning vedrører den ændring, der skal foretages i forordning nr. 17, for at den påtænkte reform kan gennemføres.

5. Forslag

På baggrund af ovenstående foreslår Kommissionen Rådet at vedtage:

den vedlagte forordning om ændring af Rådets forordning nr. 19/65/EØF af 2. marts 1965 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler og samordnet praksis, og

den vedlagte forordning om ændring af Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 - første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86.

Forslag til
RÅDETS FORORDNING (EF)

om ændring af forordning nr. 19/65/EØF
om anvendelse af bestemmelserne i
traktatens artikel 85, stk. 3,
på kategorier af aftaler og samordnet praksis

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 87,

under henvisning til forslag fra Kommissionen[8],

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet[9],

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg[10], og

ud fra følgende betragtninger:

1) ved forordning nr. 19/65/EØF[11], senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, har Rådet bemyndiget Kommissionen til i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, men med forbehold af anvendelsen af bestemmelserne i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af traktatens artikler 85 og 86[12], senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, ved forordning at erklære, at bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, uanvendelige på kategorier af aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at levere bestemte varer udelukkende til denne med henblik på videresalg i en bestemt del af fællesmarkedet, eller hvorved den ene forpligter sig til over for den anden at købe bestemte varer udelukkende af denne med henblik på videresalg, eller hvorved de to virksomheder har indgået sådanne eksklusive leverings- eller købsforpligtelser med henblik på videresalg;

2) i henhold til forordning nr. 19/65/EØF har Kommissionen bl.a. udstedt forordning (EØF) nr. 1983/83[13] og (EØF) nr. 1984/83[14] om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af henholdsvis eneforhandlingsaftaler og

---

8 EFT C
9 EFT C
10 EFT C
11 EFT 36 af 6.3.1965, s. 533/65.
12 EFT 13 af 21.2.1962, s. 204/62.
13 EFT L 173 af 30.6.1983, s. 1.
14 EFT L 173 af 30.6.1983, s. 5.

eksklusive købsaftaler, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1582/97[15] samt forordning (EØF) nr. 4087/88[16] om anvendelse af artikel 85, stk. 3, på kategorier af franchiseaftaler, ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse;

3) den 22. januar 1997 offentliggjorde Kommissionen en grønbog[17] om vertikale begrænsninger i EF's konkurrencepolitik for at iværksætte en omfattende debat om anvendelsen af traktatens artikel 85, stk. 1 og 3, på aftaler og samordnet praksis mellem virksomheder i hver sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser (i det følgende nævnt "vertikale aftaler"), herunder eneforhandlingsaftaler, eksklusive købsaftaler, franchiseaftaler og aftaler om selektiv distribution; begrebet omfatter ikke vertikale aftaler mellem faktiske eller potentielle konkurrenter, bortset fra ensidige vertikale aftaler, hvor ingen af aftaleparterne har en årsomsætning på mere end 100 mio. ECU, og vertikale aftaler mellem detailhandelssammenslutninger og deres medlemmer eller mellem disse sammenslutninger og deres leverandører, forudsat at medlemmerne af disse sammenslutninger er små eller mellemstore virksomheder som defineret i Kommissionens henstilling nr. 96/280/EF[18];

4) de bemærkninger, der efter offentliggørelsen af ovennævnte grønbog blev fremsat af medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget, erhvervslivet og juridiske kredse, viser, at der generelt er stemning for en reform af Fællesskabets konkurrencepolitik vedrørende vertikale aftaler; dette indebærer en revision af ovennævnte gruppefritagelsesforordninger;

5) en sådan reform skal opfylde to målsætninger, idet den skal sikre effektiv beskyttelse af konkurrencen og samtidig skabe tilstrækkelig retssikkerhed for virksomhederne; ved gennemførelsen af disse målsætninger skal der desuden tages hensyn til, at det er nødvendigt at forenkle den administrative kontrol og retsgrundlaget i videst muligt omfang;

6) ovennævnte gruppefritagelsesforordninger indeholder ikke udelukkende en definition af de aftalekategorier, som de omfatter, og en nærmere angivelse af, hvilke begrænsninger aftalerne ikke må indeholde, men opregner også, hvilke restriktive bestemmelser der er fritaget; et sådant retsgrundlag opfattes generelt som alt for usmidigt for kontraktforhold i en økonomisk situation, hvor distributionsstrukturerne og -metoderne udvikler sig hastigt;

7) ovennævnte forordninger omfatter kun visse kategorier af bilaterale eksklusive aftaler, der er indgået med henblik på videresalg, og som enten tager sigte på eneforhandling og/eller eksklusivt køb af varer, eller omfatter begrænsninger i forbindelse med erhvervelse eller udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder; de omfatter dog ikke aftaler mellem mere end to virksomheder i forskellige omsætningsled, aftaler om selektiv distribution, eller aftaler om afsætning af

---

15 EFT L 214 af 6.8.1997, s. 27.

16 EFT L 359 af 28.12.1988, s. 46.

17 KOM(96) 721 endelig udg.

18 EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

tjenesteydelser eller om levering og/eller køb af produkter til forarbejdning; dette betyder, at et stort antal vertikale aftaler ikke kan fritages efter traktatens artikel 85, stk. 3, før Kommissionen har foretaget en individuel undersøgelse af dem, hvilket kan begrænse de pågældende virksomheders retssikkerhed og forsinke den administrative kontrol urimeligt;

8) den debat, som offentliggørelsen af ovennævnte grønbog har medført, har desuden understreget, at det er nødvendigt at fastlægge betingelserne for anvendelse af artikel 85, stk. 1 og 3, under behørig hensyntagen til de vertikale aftalers økonomiske virkninger; ved indførelsen af økonomiske kriterier, der begrænser gruppefritagelsesforordningens anvendelsesmuligheder på grund af de konkurrencebegrænsende virkninger, som de pågældende aftaler kan få, skal der nødvendigvis tages hensyn til den markedsandel, som aftalevarerne tegner sig for på det relevante marked;

9) det nuværende retsgrundlag bør derfor afløses af enklere, smidigere og mere målrettede bestemmelser, der gælder for alle typer vertikale aftaler; i forbindelse med denne udvidelse af gruppefritagelsesforordningens anvendelsesområde til at omfatte sådanne aftaler skal der bl.a. fastsættes kriterier, såsom tærskler for markedsandelene, der giver mulighed for at præcisere, under hvilke omstændigheder gruppefritagelsesforordningen bliver uanvendelig i betragtning af de pågældende aftalers økonomiske virkninger;

10) de beføjelser, Kommissionen har fået tildelt ved forordning nr. 19/65/EØF, giver den ikke mulighed for at foretage en sådan reform af de nugældende regler; det er derfor nødvendigt at udvide anvendelsesområdet for forordningens artikel 1, stk. 1, litra a) og stk. 2, litra b), således at den kommer til at omfatte alle typer vertikale aftaler, der falder ind under traktatens artikel 85, stk. 1, og som er indgået mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, herunder eneforhandlingsaftaler, eksklusive købsaftaler, franchiseaftaler og aftaler om selektiv distribution samt kombinationer af sådanne aftaler;

11) gruppefritagelsesforordningerne giver i henhold til artikel 7 i forordning nr. 19/65/EØF Kommissionen beføjelse til at erklære dem uanvendelige på en konkret aftale, hvis virkninger er uforenelige med betingelserne i artikel 85, stk. 3; for at sikre et effektivt tilsyn med markederne og en mere decentraliseret anvendelse af Fællesskabets konkurrenceregler, bør det fastsættes, at det, når en sådan aftale hovedsagelig har virkninger på en medlemsstats område, der har alle et særskilt markeds karakteristika, er muligt for den pågældende medlemsstats kompetente myndigheder at erklære gruppefritagelsen uanvendelig gennem vedtagelse af en beslutning, der skal fjerne disse virkninger; det er derfor nødvendigt at ændre artikel 7 og præcisere, under hvilke omstændigheder medlemsstaternes kompetente myndigheder kan erklære gruppefritagelsesforordningen uanvendelig;

12) for at garantere effektiv kontrol af de virkninger, der stammer fra parallelle netværk bestående af ens aftaler indenfor et givet marked, kan en gruppefritagelsesforordning fastsætte betingelser for at undtage disse netværksaftaler fra sit anvendelsesområde; disse betingelser kan baseres på strukturelle kriterier såsom

aftalernes markedsdækningsandel; betingelserne vil dog ikke finde automatisk anvendelse, da de berørte virksomheder formentlig ikke har adgang til præcise sektorbrede oplysninger; Kommissionen bør derfor bemyndiges til at fastsætte, for hvilke markeder de relevante aftaler opfylder de føromtalte betingelser, i sådanne tilfælde skal Kommissionen fastsætte en overgangsperiode på mindst 6 måneder, ved hvis udløb gruppefritagelsen ikke længere finder anvendelse på de omhandlede aftaler -

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

I forordning nr. 19/65/EØF foretages følgende ændringer:

1) Artikel 1 ændres således:

a) Stk. 1 affattes således:

"1. Med forbehold af anvendelsen af bestemmelserne i forordning nr. 17 kan Kommissionen i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, ved forordning erklære, at bestemmelserne i artikel 85, stk. 1 ikke finder anvendelse på:

a) kategorier af aftaler, der er indgået mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, medmindre:

- sådanne aftaler er indgået mellem faktiske eller potentielle konkurrenter, bortset fra ensidige aftaler, hvor ingen af aftaleparterne har en årsomsætning på mere end 100 mio. ECU, eller

- sådanne aftaler er indgået mellem detailhandels-sammenslutninger og deres medlemmer eller mellem disse sammenslutninger og deres leverandører, når medlemmerne af disse sammenslutninger ikke er små eller mellemstore virksomheder som defineret i bilaget til Kommissionens henstilling 96/280/EF*.

b) kategorier af aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og som indeholder begrænsninger, der er pålagt i forbindelse med erhvervelsen eller brugen af industriel ejendomsret – navnlig af patent-, brugsmønster-, mønster- eller varemærkerettigheder – eller i forbindelse med rettigheder ifølge en aftale om overdragelse af eller koncession på fremstillingsmetoder eller viden om brugen og anvendelsen af fabrikationstekniske fremgangsmåder.

---

* EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4."

b) I stk. 2, litra b), udgår: "hvilke bestemmelser aftaler skal indeholde, eller"

c) Stk. 3 affattes således:

"3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på kategorier af samordnet praksis."

d) Som stk. 4 indsættes:

"4. Ved aftaler mellem konkurrerende virksomheder som omhandlet i stk. 1 forstås aftaler mellem producenter eller forhandlere af samme produkter eller af produkter, der af forbrugerne anses for at være af samme art på grund af deres egenskaber, pris og anvendelsesformål, når aftalerne vedrører disse produkter.

2) I artikel 7 indsættes følgende:

"En forordning i henhold til artikel 1 kan indeholde betingelser, som undtager visse parallelle netværk bestående af ens aftaler eller former for samordnet praksis på et givet marked fra sit anvendelsesområde; når disse betingelser er opfyldt, kan Kommissionen udstede en beslutning og fastsætte en periode, ved hvis udløb forordningen ikke længere finder anvendelse på de omhandlede aftaler og former for samordnet praksis; en sådan periode må ikke være kortere end seks måneder.

Når konkrete aftaler eller former for samordnet praksis, der er omfattet af en forordning udstedt i henhold til artikel 1, har virkninger, der er uforenelige med betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på en medlemsstats område eller i en del af området, der har alle et særskilt markeds karakteristika, kan den pågældende medlemsstats kompetente myndigheder på eget initiativ eller efter anmodning fra Kommissionen eller fysiske eller juridiske personer, der gør en berettiget interesse gældende, erklære denne forordning uanvendelig."

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tredjedagen efter offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne
Formand

98/0288 (CNS)

Forslag til
RÅDETS FORORDNING (EF)

om ændring af forordning nr. 17
første forordning om anvendelse af
bestemmelserne i traktatens artikler 85 og 86

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 87,

under henvisning til forslag fra Kommissionen[19],

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet,[20]

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg[21], og

ud fra følgende betragtninger:

1) I henhold til artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17[22], senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, er en række aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis fritaget for den anmeldelsespligt, der er fastsat i artikel 4, stk. 1;

2) fritagelsen gælder bl.a. for aftaler, hvori der kun deltager virksomheder fra en medlemsstat, og som ikke vedrører import eller eksport mellem medlemsstaterne, eller aftaler, hvori der kun deltager to virksomheder, og som alene begrænser den ene aftaledeltagers frihed til selv at fastsætte priser eller forretningsbetingelser ved videresalg af varer, som han erhverver hos den anden aftaledeltager; de fleste af de aftaler eller former for samordnet praksis mellem virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser (i det følgende benævnt "vertikale aftaler"), som kan falde ind under artikel 85, er derfor ikke omfattet af fritagelsen;

3) den 22. januar 1997 offentliggjorde Kommissionen en grønbog[23] om vertikale begrænsninger i EF's konkurrencepolitik for at iværksætte en omfattende offentlig debat om anvendelsen af traktatens artikel 85, stk. 1 og 3, på vertikale aftaler; af de bemærkninger, der blev fremsat i denne forbindelse af medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget,

---

19 EFT C
20 EFT C
21 EFT C
22 EFT 13 af 21.2.1962, s. 204/62.
23 KOM(96) 721 endelig udg.

erhvervslivet og juridiske kredse, kan det udledes, at der generelt er stemning for en reform af Fællesskabets konkurrencepolitik på dette område;

4) en sådan reform skal opfylde to målsætninger, idet den skal sikre effektiv beskyttelse af konkurrencen og samtidig skabe tilstrækkelig retssikkerhed for virksomhederne; med henblik på at nå disse mål har Rådet givet Kommissionen bemyndigelse til, ved forordning og i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, at erklære artikel 85, stk. 1, uanvendelig på visse kategorier af aftaler, der indgås mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, herunder eneforhandlingsaftaler, eksklusive købsaftaler, franchiseaftaler og aftaler om selektiv distribution; begrebet omfatter ikke vertikale aftaler mellem faktiske eller potentielle konkurrenter, bortset fra ensidige vertikale aftaler, hvor ingen af aftaleparterne har en årsomsætning på mere end 100 mio. ECU, og vertikale aftaler mellem detailhandelssammenslutninger og deres medlemmer eller mellem disse sammenslutninger og deres leverandører, forudsat at medlemmerne af disse sammenslutninger er små eller mellemstore virksomheder som defineret i henstilling nr. 96/280/EF[24];

5) Kommissionen er desuden blevet opfordret til at præcisere, under hvilke omstændigheder anvendelsen af en gruppefritagelsesforordning vil ophøre, idet der tages hensyn til de pågældende aftalers økonomiske virkninger; ved en sådan reform af reglerne for vertikale aftaler skal der desuden tages hensyn til, at det er nødvendigt at forenkle den administrative kontrol og i videst muligt omfang nedbringe antallet af afmeldelser af vertikale aftaler, der normalt betragtes som mindre skadelige for konkurrencen end horisontale aftaler; alle vertikale aftaler bør derfor fritages for anmeldelsespligten, således at Kommissionen får mulighed for at fritage vertikale aftaler, der er omfattet af artikel 85, stk. 1, men opfylder betingelserne i artikel 85, stk. 3, fra det tidspunkt, hvor de indgås;

6) efter de nuværende regler pålægges de virksomheder, der deltager i vertikale aftaler, en administrativ byrde, som i de fleste tilfælde er alt for stor set i forhold til aftalernes indvirkning på konkurrencen;

7) de aftaler, der er omhandlet i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17 er fritaget for anmeldelsespligten; formålet med denne fritagelse er at nedsætte antallet af anmeldelser, således at Kommissionen kan koncentrere sit arbejde om at kontrollere de aftaler, der skader konkurrencen mest; denne ændring indebærer derfor ikke nogen lempelse af det tilsyn, som Kommissionen skal sikre i henhold til artikel 89, stk. 1;

8) anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17 bør derfor udvides, og alle aftaler, der indgås mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled om levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning eller om afsætning af tjenesteydelser, bør derfor fritages for anmeldelsespligten -

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

---

[24] EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

Artikel 1

1) Artikel 4, stk. 2, nr. 2, i forordning nr. 17 affattes således:

"2) aftalerne eller den samordnede praksis vedrører levering og/eller køb af varer til videresalg eller forarbejdning samt afsætning af tjenesteydelser og indgås mellem to eller flere virksomheder i hvert sit omsætningsled

2a) der heri kun deltager to virksomheder, og de pågældende aftaler alene pålægger erhververen eller brugeren af industrielle ejendomsrettigheder - navnlig af patent-, brugsmønster-, mønster- eller varemærkerettigheder - eller den berettigede part i aftaler om overdragelse af eller koncession på fremstillingsmetoder eller viden om brugen og anvendelsen af fabrikationstekniske metoder, begrænsninger i udøvelsen af disse rettigheder"

Artikel 2

Denne forordning træder i kraft på tredjedagen efter offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne
Formand

ISSN 0254-1459

KOM(98) 546 endelig udg.

DOKUMENTER

DA **08 10 02 06**

Katalognummer : CB-CO-98-562-DA-C

ISBN 92-78-39582-X

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg